ניפרום סודרא אתי לידי סחיטה נכסייה בנכתמא זימנין דמיפסק ואתי למקטריה הלכך לא אפשר וא"ל רבא בר רב חנן לאביי תנן לא מספקין ולא מטפחין ולא מרקדין ביו"ט וקא חזינן דעבדין ולא אמרינן להו ולא מידי ולטעמיך הא דאמר רבא לא ליתיב איניש אפומא דלחייא דילמא מיגנדר ליה חפץ ואתי לאיתויי והא קא חזינן נמי דמותבי חצבי ויתבן אפומא דמבואה ולא אמרינן להו ולא מידי אלא הנח לישראל מוטב שיהו שוגגין ואל יהו מזידין סבור מינה הנ"מ בדרבנן אבל בדאורייתא לא ולא היא ל"ש בדרבנן ול"ש בדאורייתא דהא תוספת דיוה"כ דאורייתא היא וקא חזינן להו דקאכלי ושתו עד שתחשך ולא אמרי' להו ולא מידי: וכן אשה מחבירתה ככרות: בשבת הוא דאסיר אבל בחול שפיר דמי לימא מתני' דלא כהלל דתנן וכן היה הלל אומר לא תלוה אשה ככר לחבירתה עד שתעשינה דמים שמא יוקרו חטין ונמצאו באות לידי רבית אפילו תימא הלל הא באתרא דקייץ דמיה הא באתרא דלא קייץ דמיה: ואם אינו מאמינו: איתמר הלוואת יו"ט רב יוסף אמר לא ניתנה ליתבע ורבה אמר ניתנה ליתבע רב יוסף אמר לא ניתנה ליתבע דאי אמרת ניתנה ליתבע אתי למיכתב רבה אמר ניתנה ליתבע דאי אמרת לא ניתנה לא יהיב ליה ואתי לאימנועי משמחת יו"ט תנן אם אינו מאמינו מניח טליתו אצלו אי אמרת בשלמא לא ניתנה ליתבע משום הכי מניח טליתו אצלו ועושה עמו חשבון לאחר שבת אלא אי אמרת ניתנה ליתבע אמאי מניח טליתו אצלו ליתן ליה ולתבעיה אמר לא בעינא דליקום בדינא ודיינא מתיב רב אידי בר אבין השוחט את הפרה וחילקה בראש השנה אם היה חדש מעובר משמט ואם לאו אינו משמט ואי לא ניתנה ליתבע מאי משמט שאני התם דאיגלאי מילתא דחול הוא ת"ש מסיפא אם לאו אינו משמט אי אמרת בשלמא ניתנה ליתבע היינו דקתני אינו משמט אלא אי אמרת לא ניתנה ליתבע אמאי אינו משמט דאי יהיב ליה שקיל מכלל דרישא אי יהיב ליה לא שקיל רישא צריך למימר ליה משמט אני סיפא לא צריך למימר ליה משמט אני כדתנן המחזיר חוב בשביעית יאמר לו משמט אני ואם אמר לו אעפ"כ יקבל ממנו משום שנאמר וזה דבר השמטה רב אויא שקיל משכונא רבה בר עולא מערים איערומי: וכן ערב פסח: א"ר יוחנן מקדיש אדם פסחו בשבת וחגיגתו ביו"ט נימא מסייע ליה וכן ערב פסח בירושלים שחל להיות בשבת מניח טליתו אצלו ונוטל את פסחו ועושה עמו חשבון לאחר יו"ט הכא במאי עסקינן בממנה אחרים עמו על פסחו דמעיקרא מיקדש וקאי והא אנן תנן אין נמנין על הבהמה בתחילה ביו"ט שאני הכא כיון דרגיל אצלו כמאן דאימני ביה מעיקרא דמי והא תני רבי הושעיא הולך אדם אצל רועה הרגיל אצלו ונותן לו טלה לפסחו ומקדישו ויוצא בו התם נמי כיון דרגיל אצלו אקדושי ליה מעיקרא והא מקדיש קתני הקדש עילוי מדרבנן ומי אמר ר' יוחנן הכי והא אמר ר' יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן לא מקדישין ולא מעריכין ולא מחרימין ולא מגביהין תרומות ומעשרות כל אלו ביו"ט אמרו ק"ו בשבת לא קשיא כאן בחובות שקבוע להן זמן כאן בחובות שאין קבוע להן זמן: **מתני'** מונה אדם את אורחיו ואת פרפרותיו מפיו אבל לא מן הכתב מפיס אדם עם בניו ועם בני ביתו על השולחן ובלבד שלא יתכוין לעשות מנה גדולה כנגד מנה קטנה ומטילין חלשין על הקדשים ביו"ט אבל לא על המנות:
גמ'

בנכתמא. כיסוי: **וזימנין דמיפסק כו'.** כיון דמגרכת ליה כיסוי קטר ליה בכל וזימנין דמיפסק ואתי למקטריה והיא קשר של קיימא לאסור מדאורייתא: **ואתי לידי סחיטה.** ודקאמר במסכת ביצה (ם) ניפרום סודרא עלויה כו' (ד) [התם] בדבר יבש קא מיירי: **אין מספקין.** כף אל כף משום אבל: **מטפחין.** על הלב: **מרקדין.** לשמחה. וטעמא מפרש במסכת ביצה שמא יתקן כלי שיר: **אפומא דלחייא.** לפי שאין ניכר כל כך בין מבוי לרה"ר: **ואתי לאתויי.** חפץ המתגלגל תוך ד' אמות: **ומגנדר אזליהן ומייתין ליה** ל"ג: **בשבת הוא דאסור.** לומר הלויני משום מכתב: **הא בחול שרי.** ולא חיישינן לרבית ואף על גב דבלשון הלואה קאמר ליה: **באתרא דקייץ דמייהו.** דבכרות לא אתי לידי רבית שאם יוקירו יתן דמיהן: **לא ניתנה ליתבע.** בב"ד שאין ב"ד נזקקין לה לעולם: **בדינא ודיינא.** לא לבא לדין ולא לברור דיין ולהטריח את עצמו: **השוחט את הפרה וחילקה בראש השנה.** של מוצאי שביעית ללוקחים והקפה וקיי"ל שביעית משמטת בסופה דכתיב מקץ: **אם היה חדש.** אלול מעובר ועשו ראש השנה שני ימים משמט דיום טוב ראשון של סוף שביעית היה ונמצאת זו הלואת שביעית ואם לאו הויא לה הלואת מוצאי שביעית ואינו משמט: ל"ג **אי אמרת בשלמא כו'.** ה"ג **ואם לא ניתנה ליתבע מאי משמט.** הואיל ואין ב"ד נזקקין לכופו שמוטה היא ועומדת: **דחול הוא.** שהרי אלול מעובר ולא הוי יו"ט עד למחר הלכך אי לאו דשביעית הוא הוה גבי: **ואם לאו אינו משמט.** אלמא ניתנה ליתבע. ומשני מאי אינו משמט דאי יהיב ליה שקיל: **מכלל דרישא אי יהיב ליה לא שקיל.** בתמיה: **רישא.** דהלואת שביעית היא אי נמי יהיב ליה לוה צריך למימר ליה מלוה משמט אני: (ה) **ואם אמר.** לוה אעפ"כ איני חפץ שישמטו יקבל ממנו: **דבר השמטה.** אפילו מקבל תוכו יזכיר לו שמיטה בדבורו: **שקיל משכונא.** בשעת הלואה מהלואת יו"ט: **מערים איערומי.** לאחר י"ט לוקח ממנו שום חפץ ומעכבו: **פסחו בשבת.** אם חל י"ד בשבת: **וחגיגתו ביו"ט.** ביום הקרבתה מותר להקדיש. ואע"ג דתנן אלו הן משום שבות אין מקדישין (ו) הני כיון דהקרבתן דוחה קדושתן דוחה: **בממנה אחרים עמו.** כדכתיב (שמות יב) במכסת נפשות: **על פסחו.** שהיה קדוש ועומד מאתמול: **אקדושי.** מקדיש ליה רועה מע"ש שהרי יודע שזה סומך עליו: **עילוי.** מעלה בעלמא שיקדישו בעלים: **הא.** דקתני אין מקדישין בחובות שאין קבוע להן זמן קאי שאין הקרבתן דוחה שבת: **מתני' פרפרותיו.** מיני מעדנים: **אבל לא מן הכתב.** אם כתב מע"ש כך וכך אורחים פלוני ופלוני זמנתי כדי שלא ישכחם לא יקרא באותו כתב בשבת ובגמ' מפרש טעמא: **מפיס.** לשון פייס. מטיל פייס לחלק מי מגיע כל מנה ומנה: **ובלבד שלא יתכוין לעשות כו'.** שיהו המנות שוות ולא תהא אחת גדולה ואחת קטנה לזכות בגדולה הזוכה ע"פ הגורל והמתחייב ע"פ הגורל לקטנה יטלנה ובגמ' [קמט:] מפרש טעמא: **חלשים.** גורלות: **על הקדשים.** בין הכהנים: **אבל לא על המנות.** בגמרא [שם] מפרש:
גמ'

ניפרום סודרא עליה אתי לסחטיה. מכאן מייתי ר"ת ראיה דביין ושמן לא שייכא סחיטה לעיל גבי שמונה שרצים (דף קיא. בד"ה האי מסוכרייתא) פירשתי: **לא** מספקין ולא מטפחין. לא כפי' הקונטרס משום דא"כ מאי איריא ביו"ט אפי' בחול המועד נמי אסור כדתנן במועד קטן פרק בתרא (דף כח:) נשים במועד מענות אבל לא מטפחות אלא נראה לרבי משום שמחה רגילין לספק ולטפח בהשמעת קול ואסור שמא יתקן כלי שיר כדמפרש בהמוצא תפילין (עירובין דף קד.): **וכן** היה הלל אומר. כרבנן דפליגי עליה באיזהו נשך (ב"מ ד' עה.) קי"ל: **רבה** אמר ניתנה ליתבע. הלכה כרבה לגבי רב יוסף: ורב אויא ורבה בר עולא מחמרי אנפשייהו כ"ה בס"א: **דאי** אמרת ניתנה ליתבע אתי למיכתב. אע"פ שמזכיר לו לשון שאלה: **דאיגלאי** מילתא דבחול הויא. ורב יוסף לא מיירי אלא בשבת ויו"ט ודאי: **והא** אנן תנן אין נימנין כו'. פירש ה"ר פורת בשם רבינו שמואל דל"ג ליה אלא דמה שייך להקשות מנמנין של רשות לנמנין של מצוה ועוד דמפרש התם בביצה פרק אין צדין (דף כז:) מאי אין נמנין אין פוסקין דמים בתחילה לבהמה ביו"ט הרי אני עמך בסלע הריני עמך בשתים אבל אומר לו הריני עמך לשליש ולרביע:
ולמ"ד

עין משפט
נר מצוה

ד א מיי' פכ"ג מהלכות שבת הלכה ה סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן שלט סעיף ג וסימן תקכד סעיף א:
ה ב מיי' פ"ה מהלכות שביתת עשור הלכה ו סמג לאוין סה ופסי טור ושו"ע או"ח סימן תרח סעיף ב:
ו ג מיי' פ"י מהלכות מלוה ולוה הלכה ג סמג לאוין קצג טוש"ע יו"ד סימן קסב סעיף א:
ז ד שם סעיף ג:
ח ה מיי' פ"ד מהלכות י"ט הלכה כב טוש"ע או"ח סימן תקכה סעיף א:
ט ו מיי' פ"ט מהלכות שמיטה ויובל הלכה ה סמג עשין קמט:
י ז מיי' שם הלכה כח סמג לאוין רעא טור ושו"ע חו"מ סימן סז סעיף לו:
יא ח מיי' פכ"ג מהלכות שבת הלכה יד ופ"א מהלכות קרבן פסח הל"ט סמג עשין רכג:
יב ט מיי' פ"ד מהלכות י"ט הלכה יט סמג לאוין עה טוש"ע או"ח סימן תק סעיף א:
יג י מיי' פכ"ג מהלכות שבת הלכה יד סמג לאוין סה וטוש"ע או"ח סימן שלט סעיף ד וסימן תקכד סעיף א:

◆

מוסף רש"י

לא מספקין. כף על ירך (ביצה ל.). **ולא מטפחין.** ידיו זו לזו משום שיר או משום אבל (שם ל.). **ולא מרקדין.** ברגל (שם) וכולן לשמחה ולשיר, ובגמ' מפרש גזירה שמא יתקן כלי שיר, דקא עביד מנא (שם לו:). **אפומא דלחייא.** לחי המתיר במבוי בשבת (שם ל.) דליכא הכירא (לעיל קמא.). **דילמא מיגנדר ליה חפץ.** ברה"ר חוץ ללחי, **ואתי לאתויי.** מתוך שאינו כמבוי מקורה להכיר שום היכר וחזי לה"ר ומגילו (ביצה ל.). **ולא אמרינן להו ולא מידי.** ואע"ג דעברן אדרבנן דאמור לא ליתיב ולימנו יתבן (שם). **אלא הנח לישראל.** בדבר שהרגילו בו ולא ימחו בהם (שם). **מוטב שיהו שוגגין ואל יהו מזידין.** לעבור במדעו ולא ימחו בכך (שם). **הנ"מ.** דהנח להם לישראל, בדרבנן. היכא דהרגילו לעבור אדרבנן, כי הנך דמטפחין והנך דיתבי אפומי דלחייא (שם). **תוספת דיוה"כ.** שצריך להתחיל ולהתענות מבעוד יום (שם). **דאורייתא היא.** דנפקא לן (יומא פא:) מועניתם את נפשותיכם בתשעה (ביצה ל.). **המחזיר חוב בשביעית.** בזמן שהשביעית נוהגת ועברה עליו שביעית ולאח"כ החזירו, ולא שהחזירו בשביעית עצמה, דא"כ לא הוי צריך למימר משמט אני, דקי"ל אין שביעית משמטת אלא בסופה (גיטין לז:). **יאמר לו.** המלוה, משמט אני (שם). **ואם אמר לו אעפ"כ.** אני רוצה להחזירו לך (שם). **שנאמר וזה דבר השמיטה.** צריך לומר דיבור של שמיטה (שם). **מקדיש אדם פסחו בשבת וחגיגתו ביו"ט.** פסחו ליכא למימר ביו"ט דאין פסח קרב ביו"ט, וחגיגה ליכא למימר בשבת (פסחים סו:). **אין נמנין.** אין פוסקין דמים, דמקח וממכר בשבת וביו"ט אסור, בספר עולה (ביצה כז:). **הלכה כסתם משנה.** ראה לעיל קמו:. **לא מקדישין.** הקדשות, **ולא מעריכין.** ערכין עלי ונותן כפי שנים, כמו שכתוב בפרשת ערכין, **ולא מחרימין.** הרי בהמה זו חרם, וסתם חרמים לבדק הבית (ביצה לז.). **כאן בחובות שקבוע להן זמן.** כגו היום, שפיר דמי להקדיש, שאמתין היום יטול להקריבן היום (פסחים סו:).

מסורת הש"ס

א) ביצה ל. וש' לו:, ב) [ב"ל רבה], ג) לעיל קמא. ביצה ל., ד) [ב"כ ס: וע' תוס' לעיל נח. ד"ה ואע"ג ותוס' ב"כ ס: ד"ה מוטב ותוס' ע"ז ד. ד"ה שהרי], ה) [ביצה ל. ע"ש], ו) ב"מ עה., ז) [ע' רב אלפס יהל"ט ורבא], ח) שביעית פ"י משנה ב, ט) ב"ו שם [מ"ת גיטין לז:], י) ב"ל רבה, כ) פסחים סו: [וע' תוספות חגיגה ח. ד"ה משום ותוס' בכורות נג. ד"ה ואין], ל) ביצה מ:, מ) [לעיל מו. וש"נ], נ) פסחים סו: ביצה לו:, ס) [ע' תוס' לקמן קמט:], ע) [ב"ל אמר ד"ה ואתי], פ) [דף ל.], צ) [דף לו:], ק) [דברים טו], ר) [ביצה לו:].

◆

תורה אור השלם

ו וְזֶה דְּבַר הַשְּׁמִטָּה שָׁמוֹט כָּל בַּעַל מַשֵּׁה יָדוֹ אֲשֶׁר יַשֶּׁה בְּרֵעֵהוּ לֹא יִגֹּשׂ אֶת רֵעֵהוּ וְאֶת אָחִיו כִּי קָרָא שְׁמִטָּה לַיָי:
דברים טו ב

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' והא קא חזינן נשי דמותבי חצבייהו וכו' הנח להן לישראל: (ב) שם מאי אינו משמט דאי יהיב ליה: (ג) שם אקדושי מקדיש ליה מעיקרא: (ד) רש"י ד"ה ואתא לידי סחיטה וכו' סודרא עלייה כו' ביין ושמן קמיירי: (ה) ד"ה רישא וכו' משמט אני ואם אמר לו הלוה אעפ"כ כצ"ל והד"א:

◆

רבינו חננאל

תנן לא מספקין ולא מרקדין ולא מטפחין, בגרדא, ופשוטה היא. ומיפרשא נמי בגמרא דהמביא כדי יין במסכת יו"ט. וכן אשה מחברתה ככרות. ודייקינן מיניה בשבת הוא דאסור מכלל דבחול שרי, מתניתין דלא כהלל כו'. ומסקינן כה אפילו תימא כהלל באתרא דקייצי דמי. **ואם אינו מאמינו מניח טליתו אצלו ועושה עמו חשבון לאחר שבת.** איתמר הלואת יו"ט, רב יוסף אמר לא ניתנה ליתבע, **רבא אמר ניתנה ליתבע.** ואתינן למיגמר מן מתניתין, תנן ואם אינו מאמינו מניח טליתו אצלו כו', ולא גמרינן מינה דלא מיפרשא בהדיא כחד מינייהו. **ומותבינן** לרב יוסף מיהא דתנן השוחט את הפרה וחילקה בראש השנה אם היה חדש מעובר משמט. פי' אם היה אלול מעובר נמצא יום לקיחתו חלק מן הפרה יום חול, שראש השנה מחר הוא, וכיון שנעשה כו דמי בשר הפרה שלקח מאתמול (בין) [דכיון] שנכנסה שנה שביעית משמטת. לדברי רבא ניחא כי ניתנה ליתבע, ומלוה נושה בו, משנכנסה שביעית משמטת. אלא לרב יוסף דאמר לא ניתנה ליתבע, אמאי צריך למיתנא משמטת, בלאו הכי פטור הוא מלשלם, ואפילו בשאר שני שבוע דהא לא ניתנה ליתבע. **ופריק** רב יוסף שאני התם דכיון דאיגלאי מלתא דחול היא, ניתנה ליתבע, דהא מלתא דחול היא, ואנן לא קאיתנא אלא הלואת יו"ט. **ואתי נמי למשמע** מסיפא ואם לאו אינו משמט, לרבא דאמר ניתנה ליתבע דתובעו ונפרע ממנו [ניחא], אלא לרב יוסף דאמר לא ניתנה ליתבע קשיא, כיון דתני אינו משמט הלא משמע דתובע ונפרע ממנו ואינו יכול לומר לו כי השביעית השמיטתו. ופריק רב יוסף לעולם לא ניתנה ליתבע, והמלוה אינו יכול לתובעו, אלא אם יבוא הלה ויפרענו יקבל ואינו צריך לומר משמט אני. ואקשי עליה מכלל דרישא אי יהיב ליה מעצמו לא שקיל. ופריק רב יוסף ואמר רישא אם מחזיר לו צריך שיאמר לו משמט אני, דהא נושה בו מלוה, אבל (ספק) [סיפא] שאינו נושה בו מלוה, אם יבא לוה אינו צריך לומר לו משמט אני אלא יקבל, כדתנן המחזיר חוב בשביעית צריך שיאמר משמט אני, ואם אמר לו אעפ"כ יקבל ממנו משום שנאמר וזה דבר השמטה. ומפורש עניין זה בפרק השולח גט לאשתו. **וראיתו רבותינו שהיו מעמידין** השמועה זו כרב יוסף, חדא (דרבה) [דרבא] לגבי רב יוסף תלמיד הוא. ועוד סוגיא דשמעתא רובה כרב יוסף רהטא. ועוד (מדחזינן) [מדחזינן] רב אויא מקבל משכונא מכלל שאם אין בידו משכון אינו יכול לתיבוע. ותוב רבא בר עולא מערים איערומי, כלומר לא היה תובעו בהדיא אלא אומר לו הלוני וכאשר יתן לו ויבואו המעות לידו אומר לו יש לי אצלך הלואת יו"ט נשתלמתי אנן[ת]ם, מכלל דהלואת יו"ט כי האי גוונא יחבן [ליתבען] אבל בהדיא לא ניתנה ליתבע. והאינו תשובה לגאון ופסק כרבא, ואמר רבא בתרא הוא וקיי"ל הילכתא כבתרא, וכן הדעת נוטה. וכן ערב פסחים בירושלים כו'. א"ר יוחנן מקדיש אדם פסחו בשבת וחגיגתו ביו"ט. נימא מסייעא ליה וכן ערב פסח כו' ופשוטה היא. הא דתני ר' הושעיא ומקדישו, אוקמינא הקדש עילוי מדרבנן. ואקשינן עלה והא תנא לא מקדישין ולא מעריכין ואין מחרימין. ומפרקינן הא דא"ר יוחנן מקדיש בשבת, בחובות הקבוע להן זמן, כגון פסח שאם לא יעשנו היום אין יכול לעשותו למחר, והיא מצוה עוברת. והא דתנן אין מקדישין בשבת ולא ביום טוב, בחובות שאין קבוע להן זמן. **מונה אדם את אורחיו ואת פרפרותיו מפיו אבל לא מן הכתב.**